

ἐσήκωσε μὴν πέτρα μεάλῃ στή ράχην του, ἔπιασε κι ἄλλες δυὸ ἐτσεδὰ μεάλες ἀπουκάτ' ἀπὸ τὶς ἀμοσκάλες του, κ' ἔφουε κ' ἐπάαινε. Τῇ γίδιαν ἡμέραν ἐξεκίνησεν καὶ τῷ Φοινικετῷ μὲ τὸ γίδιο σκοπό, μ' ἔν ἐβάσαν τίποτε ἐκεῖνος. Στὸ δρόμιον ἐκειδὰ στὰ Καραντά, αὐτὸς τῶν Καραμάκκω, σάν τὸν εἶδε τὸν ἄλλο τῷ Φοινικετῷ κ' ἔρκατον, ἐστάθη κ' ἔκαμεν ὡσα πῖσι τὶς πλάτες του κ' ἔρρηξεν τὴ μὴν τὴν πέτραν ποῦ χε στή ράχην του, ἔνοιξεν καὶ τὶς ἀμοσκάλες του κ' ἐμόθεκεν καὶ τὶς ἄλλες. Καὶ κειοῦνται οἱ πέτρες ὡς τὸ σήμερον ἡμέραν ἐτσεδὰ ποῦ τὶς ἐμόθεκε μέσ' στή μέσην τοῦ δρόμου, ὀλόρτες ἀθεώρατες πέτρες πελεκητέες. Ἐπιάστησαν τολοιπὸ κ' ἐμπαλλεύγα τρία μερόνυχτα. Πάνω στὶς τρεῖς ἡμέρες ἔσκασεν τῷ Φοινικετῷ. Ἰστερα ποῦ τρεῖς ἡμέρες ἔσκασεν καὶ τῶν Καραμάκκω.

10

Τὸ δουὸ Βαράσοδα εἶχαν σηκώσει μία φορὰ τὸν παλαιὸν καιρὸ δυὸ ἀδέρφια ἀνδρειωμένα καὶ ἐπήγαιναν εἰς τὴ Θεσσαλία, ὅπου εἶχαν πόλεμο, γιὰ νὰ τὸ ρήσουν ἀπάνω στοὺς ὄχτροὺς των. Ἀλλὰ στὸ δρόμο τοὺς ἔπεσε, στή θέση ὅπου εὐρίσκεται σήμερα, καὶ τοὺς ἐπλάκωσε καὶ αὐτοὺς.

11

Στὸν Ψηλορείτη καὶ τὰ ριζοβούνια τοῦ Ψηλορείτη πρῶτοι-πρῶτοι ἐκατοίκησαν οἱ Σαραντάπηχοι, ποῦ ἦσαν ψηλοὶ, πολὺ ψηλοὶ, καὶ δυνατοί. "Ὅταν ἔγινε κατακλυσιμὸς ἀνέδηκαν στήν κορφή τοῦ Ψηλορείτη γιὰ νὰ μὴν πνιγοῦν. Ψηλοὶ κι αὐτοὶ, ψηλὸ καὶ τὸ δουνό, δὲν ἔφτανε τὸ νερὸ νὰ τοὺς κουκουλώσει. Πολλὰς ἡμέραις ἐστέκαν ἐκεῖ ὄρθοι, μὲ τὸ νερὸ ὡς τὸ λαϊμό, καὶ ἀπὸ τὴ λάσπη ὀγῆκαν σχολήκια κάτω ἀπὸ τὶς πατούσες τους, ποῦ δὲν τοὺς ἄφηναν ἴσουχια. Κεῖ ποῦ ἔσουφταν γιὰ νὰ τὰ πιάσουν, γλιστροῦσαν κ' ἔπεφταν καὶ ἐπνίγονταν, γιὰτὶ δὲν μπορούσαν νὰ σηκωθοῦν πάλι, θέλεις ἀπὸ τὸ βάρος τους τὸ πολὺ, θέλεις γιὰτὶ ἔσπαζε ἢ ραχοκοκκαλιά τους.

12

Τοῦ παλιοῦ καιροῦ οἱ ἀθρῶποι δὲν ἦτανε σάν τσοὶ σημερινοί· ἦτανε ἀντρειωμένοι, κ' ἐμποροῦσαν νὰ σηκώσουν μὲ τὸ νὰ τους χέρι αὐτὸ τὸ γάλαρο, καὶ νὰ τονε ὀουρίξει νὰ πάει ὡς ποῦ θωρεῖ τὸ μάτι σου. Ἡ ἀνθρωπότη, παιδί μου, ἀχάμνησε' ἢ συχωρεμένη ἢ λαλά μου μοῦ λεεγε τὸ πῶς θὲ νᾶρθεῖ ἕνας καιρὸς νὰ γίνουνα οἱ ἀθρῶποι τόσο μικροί, ποῦ νὰ ἀνεδαίνουε στή ροδιθὰ νὰ τινάζουν τὰ ροδιθια.

ΕΝΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

Ἦταν ἕνας βασιλιάς, ποῦ εἶχε τρία παιδιά. Ἀφοῦ ἀπέθανε ὁ βασιλιάς, ἄφησε τὴν κατάστασιν του στὰ παιδιά του, νὰ τὴν μοιράσουν. Τὰ δυὸ μεγάλα τὰ παιδιά ἐμεθοῦσαν κάθε μέρα στὰ κρασοπ'λειὰ κ' ἔφαγαν τὰ γρόσια τοῦ πατρός τους, κ' ἐμπήκαν καὶ σὲ μπόρτσι. Τὸ μικρότερο τὴν ἐφύλαξε τὴν κατάστασιν, ποῦ τοῦ ἄφηκ' ὁ πατέρας του, καὶ πανδρεύτηκε κ' ἔκαμε μιά τσιούπρα ὀραιοτάτη, κ' ἔφκειασ' ἕνα σαράγι μέσα στή γῆς, καὶ τὴν ἔβαλε μέσα. Καὶ κεινον τὸ μᾶστρα, ποῦ ἔφκειασε τὸ σαράγι, τὸν ἔκοψε, κ' ἔβαλε ντελάλη

κ' ἐφώνησε· ὅποιος εἶν' ἄξιος νὰ ὄρει τὴ θυγατέρα τοῦ βασιλιά, νὰ τὴν πάρει γυναίκα· ἂν δὲν τὴν ὄρει, θὰ τὸν σκοτώσει. Ἐπήγαν πολλὸς κόσμος, καὶ δὲ μπόρεσαν νὰ τὴν ἔβρουν, κι ὄλους τοὺς σκότισε. Ἐνας νεῖος ὀμορφος πῆγε σ' ἕναν πιστικό, καὶ τοῦ εἶπε νὰ τὸν βάλει μέσα σ' ἕνα τοιμάρι πρόδειο καὶ νὰ ἔχει χρυσὰ μαλλιά, καὶ νὰ τὸν πᾶνει στὸ βασιλιά. (Ὁ πιστικὸς τὸν ἔβαλε μέσα σ' ἕνα τοιμάρι πρόδειο μὲ χρυσὰ μαλλιά, κ' ἔκει μέσα ἔβαλε κοπριές καὶ φαγι' καὶ ψωμί, κι ὄσα χρειάζονταν. Σάν πῆγε στὸ βασιλιά, τοῦ εἶπ' ὁ βασιλιάς· τὸ πουλεῖς αὐτὸ τὸ ἀρνί; Κεῖνος εἶπε· ὄχι, ἀφέντη μου βασιλιά, δὲν τὸ πουλοῦ' κι ἂν τὸ χρειάζεσαι, δὲ σοῦ χαλῶ τὸ χατήρι· στὸ δίνω γιὰ τρεῖς μέρες διορία, κ' ἵστερα νὰ μοῦ τὸ δώκεις. Τότες ὁ βασιλιάς τὸ πῆρε νὰ τὸ πᾶει μέσα στή θυγατέρα του, καὶ καθὼς μπήκε μὲ τ' ἀρνί στὸ σαράγι, μπήκε μέσα σὲ πολλοὺς ὄνταδες. Καὶ σάν πῆγε σὲ μιά πόρτα, φώναξ' ὁ βασιλιάς· ἀνοίξ' τε τάρταρα μάρταρα τῆς γῆς! Κι ἀνοίξ' ἡ πόρτα μοναχὴ τῆς. Μπαίνοντας σὲ πολλοὺς ὄνταδες, ζύγωσε σὲ μιά πόρτα κ' ἔκει φώναξε πάλι· ἀνοίξ' τε τάρταρα μάρταρα τῆς γῆς! κι ἀνοίξε πάλ' ἡ πόρτα μοναχὴ τῆς. Κ' ἔκει μέσα ἦταν ὁ ὄντας, ποῦ κάθονταν ἡ βασ'λοπούλα, κ' ἦταν ἀσημένιος πατόκορφα. Κι ἀφοῦ μπήκε μέσα, ἔδωκε τάρνι τῆς βασ'λοπούλας. Τὸ χάιδε' ἡ βασ'λοπούλα, καὶ τάρνι κατούρησε, κ' εἶπ' ἡ βασ'λοπούλα τοῦ βασιλιά· κατούρησε τάρνι! Τῆς τὸ ἄφηκ' ἵστερα κ' ἔφυγε. Τῇ νύχτα ἐκεινὴ ἔβγηκ' ὁ ἀνθρωπος ἀπ' τὸ τοιμάρι, καὶ σάν τὸν εἶδ' ἡ βασ'λοπούλα τόσο ἔμορφο, τὸν ἀγάπησε καὶ τὸν ρώτησε· γιὰτὶ μπήκες στὸ τοιμάρι κ' ἦρθες ἐδῶ. Κι' αὐτὸς τς εἶπε· σάν εἶδα πολλοὺς, ποῦ ἔρχονταν καὶ δὲν ὑποροῦσαν νὰ σὲ βροῦν καὶ σκοτώθουνταν, ἦθρα τούτη τὴν τέχνη, κ' ἦρθα ἐδῶ, ποῦ σ' ἔχ' ὁ πατέρας σου. Κ' ἡ βασ'λοπούλα τοῦ λέει· μπράβο, καλά ἔκανες· μόν' νὰ ξέρεις, ἀφοῦ μὲ ὄρεις ἐδῶ μέσα, θὰ μᾶς κάνει ὁ πατέρας μου καὶ 'μένα καὶ τὶς δοῦλες πάπιες· καὶ θὰ σοῦ πεί· ποιὰ ἀπὸ τούτες τὶς πάπιες εἶν' ἡ βασ'λοπούλα; κ' ἐγὼ ἔκει θὰ ταμπήσω τὸ φτερό μου. Ἀφοῦ κουδέντισαν πολλὰ, ἦρθε πάλι ὁ πιστικὸς καὶ χάλευε τάρνι. Ὁ βασιλιάς πῆγε στή θυγατέρα του νὰ τὸ πάρει. Ἡ βασ'λοπούλα εἶπε τοῦ πατρός τῆς· πολλὰ ἐγλέντισα μὲ τάρνι! Τότες ὁ βασιλιάς τὸ πῆρε καὶ τὸ ἔδωκε τοῦ πιστικοῦ. Ἰστερα ὁ ἀνθρωπος θγαίνει ἀπ' τὸ τοιμάρι καὶ πᾶνει στὸ βασιλιά καὶ τοῦ λέει· ἐγὼ 'μαι ἄξιος νὰ βρῶ τὴ θυγατέρα σου! Ὁ βασιλιάς τοῦ εἶπε· λυποῦμαι παραπολύ, παιδί μου, γιὰ τὰ νιάτα σου. Σκοτιῖθ'καν τόσο καὶ τόσο γιὰ νὰ τὴν ἔβρουν, καὶ σὺ θὰ τὴν ἔβρεις! Ἄς εἶναι, ἀφέντη βασιλιά! ἐγὼ θὰ σκοτωθῶ, μόν' θὰ πασχίσω νὰ τὴν βρῶ. Τότες πῆγγ' αὐτὸς μπροστά κι ὁ βασιλιάς ἀπ' ὀπίσω, κι ὄντας ἔφτανε στή μεγάλη πόρτα, εἶπε τοῦ βασιλιά· πὲς τρία λόγια· κι ὁ βασιλιάς τοῦ εἶπε· τί νὰ πῶ; γιὰ π' λέγω· σαράγι, σαράγι, σαράγι! "Ὁχι, τοῦ εἶπε κεῖνος· πὲς ἀνοίξ' τε τάρταρα μάρταρα τῆς γῆς! Κ' εἶπε τὰ λόγια αὐτὰ ὁ βασιλιάς, κι ἀνοίξ' ἡ πόρτα· κι ὄντας μπήκε μέσα ὁ βασιλιάς, ἐδάγκασε τὸ μουστάκι του. Πῆγγ' καὶ στήν ἄλλη πόρτα κ' ἔκαμε τὸ ἴδιο· καὶ κατόπι πῆγγ'αν μέσα κι ἦθραν τὴ βασ'λοπούλα. Καὶ τοῦ εἶπ' ὁ βασιλιάς· τὴ βασ'λοπούλα τώρα καλὰ τὴν ἔβρες· μόν' ἐγὼ τώρα θὰ κάνω τὴ θυγατέρα μου καὶ τὶς δοῦλες μου πάπιες, κι ἂν καταλάβεις, ποιὰ εἶν' ἡ θυγατέρα

Ο ΑΡΜΑΤΩΜΕΝΟΣ

Ο ΤΑΚΗ - ΠΛΟΥΜΑΣ

Στά παιδικά μου χρόνια, ό πιό μεγάλος
δξάδερφός μου μ' έπαιρνε μαζί
στά πανηγύρια, πού ήτανε παρ' άλλος
πρώτος στην όμορφιά και στην όρμη.

Τί ώραίος! τόν θυμούμαι, άστροβολούσε
καθάλα στό φαρί του, θυσιναία
φέρμελη χρυσοκέντητη έφορούσε,
γιουρντάνια από δενέτικα φλουριά.

Του Καπετάν-πασά φόραε την πάλα
και τό χαρμπί του Μπότσαρη, και δυό
στής σέλας του δεξόξερβα τή σπάλα
πιστόλια από τ' Άλλή τό θησαυρό.

Φουστανελίτσα φόραε ζυγιασμένη
και κάλτσες και τσαρούχια φουντωτά,
παραγγελιά άπ' τά Γιάννενα φερμένη,
γαντζούδια πρεβεζάνικα άσημιά.

*Έτσι σιαγμένος κι έχοντας στον ώμο
τό κarioφιλι, χαίτη και λουριά
στό χέρι του, έλαμπάδιζε τό δρόμο,
χιμώντας άπ' την πύλη την πλατιά.

Κι έγώ, λίγο ξωπίσω του, δλο θάμπτος,
στό γρήγορο άλογάκι μου κι έγώ,
δυνόμουν νάν τόν φτάνω, κι ήμουν σάμπως
νά 'χα φτερά, κορμάκι άερινό.

Κι ως τρέχαμε, θυμάμαι, τά κλεισμένα
στό τουνεζι φεσάκι του σγουρά,
σκόρπια τριγύρα, φέγγανε, σαν ένα
γνεφάκι άπ' άναμμένη άθηνωνιά.

Κι ως πύρωνεν άκόμα στη φυεγάλα
τρικυμισμένος κι δλος μέσ στό φώς,
χρυσόχυτος μου έφάνταζε καθαλά,
σαν τόν Άι-Γιώργη, λίγο πιό μικρός...

*Ό τό λεβέντη του Μισολογγιού μας!
τόν ήλιο τής αυγούλας μου ζωής!
Και νά μετρώ και νά 'ναι ό Τάκη-Πλούμας
τριάτα τρία χρόνια μέσ στη γή...

Μιλτιάδης Μαλακάσης

Ο Μ Η Ρ Ο Σ

1

*Έν δ' αυτός έδύσατο νώροπα χαλκόν.
κνημίδας μέν πρώτα περι κνήμησιν έθηκεν
καλάς, άργυρέοισιν έπισφυριοις άραρυίας·
δεύτερον αυ θώρηκα περι στήθεσιν έδυνεν,
τόν ποτέ ο! Κινύρης δώκε, ξεινήιον είναι.

μου, νά την πάρεις γυναίκα! Τς έκαν' ό βασιλιάς πά-
πιες, και τς έφερε μπροστά στό νιό, και του είπε· ποιά
άπ' αυτές είν' ή θυγατέρα μου; Τότες ή βασ'λοπούλα
έτσιμπησε τό φτερό της, κ' επ' ό νιός· γι' αυτή, πού
τάιμπησε τό φτερό έτούτ' είν' ή βασ'λοπούλα! Και τότες
τήν πήρε γυναίκα, και στεφανώθηκαν κι άπέρασαν ζωή
χαριτωμένη.

πεύθετο γάρ Κύπρονδε μέγα κλέος, ούνεκ' Άχαιοι
ές Τροίην νήεσιν αναπλεύσασθαι έμελλον·
τούνεκα οί τόν δώκε, χαρίζόμενος βασιλήι.
του δ' ήτοι δέκα οίμοι έσαν μέλανος κυάνιο,
δώδεκα δέ χρυσοίο, και είκοσι κασιτέριο·
κυάνεοι δέ δράκοντες όρωρέχατο προτί δειρήν
τρεις έκάτερθ' ήρισιν εοικότες, άςτε Κρονίων
έν νέφει στήριξε, τέρας μερόπων άνθρώπων.
άμφι δ' άρ' ώμοισιν βάλετο δέκα χάλκειο ήσαν
χρυσείοι πάμφαινον· άτάρ περι κουλεόν ήεν
άργύρεον, χρυσοίοισιν άορτήρεσιν άρηρός.
άν δ' έλετ' άμφιβρότην, πολυδαίδαλον άσπίδα θουριν,
καλήν, ήν πέρι μέν κύκλοι δέκα χάλκειο ήσαν
έν δε οί όμφαλοί ήσαν είκοσι κασιτέριο
λευκοί, έν δε μέσοισιν ήεν μέλανος κυάνιο.
τή δ' επί μέν Γοργώ θλοσυρώπις έστεφάνωτο,
δεινόν δερκομένη· περι δε Δείμος τε Φόβος τε.
τής δ' έξ άργύρεος τελαμών ήν· αυτάρ επ' αυτῷ
κυάνεος έλέλικτο δράκων, κεφαλαί δε οί ήσαν
τρεις άμφιστρεφές, ένός αυχένος έκτεφύται.
κρατι δ' επ' άμφίφαλον κυνένη θέτο, τετραφάληρον,
ήππουριν· δεινόν δε λόφος καθύπερθεν ένευεν.
είλετο δ' άλκιμα δουρε δύω, κεκορυθμένα χαλκῷ,
όξέα· τήλε δε χαλκός επ' αυτόφιν ούρανόν εσω
λάμπ' επί δ' έγδούπησαν Άθηναίη τε και Ήρη,
τιμώσαι βασιλήα πολυχρυσιο Μυκήνης.

(Λ 16—46)

2

*Ένθ' αυ Τυδείδη Διομήδεϊ Παλλάς Άθήνη
δώκε μένος και θάρσος, ήν' έκδηλος μετά πασιν
Άργείοισι γένοιτο, Ιδε κλέος έσθλόν άρειτο.
εαίε οί εκ κόρυθός τε και άσπίδος άκάματον πῦρ,
άστερ' όπωρινῷ ενάλγικιον, όςτε μάλιστα
λαμπρόν παμφάησι, λελουμένος Όκεανοίο·
τούδιν οί πῦρ δαίεν από κρατός τε και ώμων:

(Ε 1—7)

3

*Άμφι δε οί κεφαλή νέφος έσπεφε δια θεάων
χρύσειον, εκ δ' αυτου δαίε φλόγα παμφανώσασαν.
ως δ' ότε καπνός Ιών έξ άστεος αιθέρ' ήκηται,
τηλόθεν εκ νήσου, την δήιοι άμφιμάχονται,
οίτε πανημέριοι στυγερῷ κρινονται Άρηϊ
άστεος εκ σφετέρου· άμα δ' ήελίω καταδύντι
πυρσοί τε φλεγέθουσιν επήγρημοι, ύψόσε δ' αυγή
γίγνεται άίσουσα, περικτιόνεσιν Ιδέσθαι,
αί κέν πως συν νηυσίν άρεω άλκτῆρες ήκωνται·
ως άπ' Άχιλλῆος κεφαλῆς σέλας αιθέρ' ήκανεν.

(Σ 205—214)

4

άλλ' έμενον, νεφέλησιν εοικότες, άς τε Κρονίων
νηνεμής έστησεν επ' άκροπόλοισιν όρεσσιν
άτρέμας.

(Ε 522—4)

5

*Ηύτε πῦρ αίδηλον επιφλέγει άσπετον ύλην
ούρεος έν κορυφῆς, έκαθεν δε τε φαίνεται αυγή·
ως τών έρχομένων από χαλκού θεσπεσίοιο
αιγλη παμφανώσα δι' αιθέρος ούρανόν ήκεν.

(Β 455—8)

6

*Άμφι δε χαλκός έλάμπετο είκελος αυγή